

STYRELSEN FÖR SVERIGES FÖRFATTARFOND

BUDGETUNDERLAG FÖR ÅR 2027

UTGIFTSOMRÅDE 17
ANSLAGSPOSTERNA 4:2 ap.5, 4:2 ap.8 OCH 4:2 ap.13
SAMT DEL AV 4:2 ap.4

Innehåll

Sammanfattning	4
Finansierings- och anslagsöversikt	5
4:2 ap.8 Ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek	5
Verksamheten.....	5
Ersättningens grundbelopp och multiplar	7
Utlåning	7
Beräkning av biblioteksersättningen 2027	8
Utlåningen 2024; inför anslagsberäkningarna år 2028 och 2029.....	9
4:2 ap.5 Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker	11
Arbetsstipendier till författare, översättare och kulturjournalister	12
Arbetsstipendier till dramatiker.....	13
Bidrag för internationellt utbyte	14
4:2 ap.13 Dramatikerstöd	15
4:2 ap.4 Långtidsstipendier	15
Prognos avseende kostnader för statlig ålderspensionsavgift	16
Gällande författningar (myndighetsföreskrifter)	16
Noter till redovisad biblioteksstatistik	17

Sammanfattning

Utifrån vad som anförs i budgetunderlaget föreslår styrelsen för Sveriges författarfond

- att till 4:2 ap.8, Ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek, för år 2027 anvisas ett anslag på 200 921 000 kr, beräknat på bibliotekens utlåning och referensbestånd under åren 2022–2023 (medelvärde) samt på det grundbelopp på 2 kr och 28 öre per lån av svenskt originalverk som framförhandlats mellan regeringens förhandlare och berörda upphovsmannaorganisationer, och som godkändes av regeringen 2025-09-25.

Mot bakgrund av pågående satsningar på skolbiblioteken och en officiell statistik enligt ny metod, väcker styrelsen för Sveriges författarfond i budgetunderlaget nedan frågan om en ny beräkningsgrund för utnyttjandet på skolbiblioteken. Författarfonden avser att återkomma till regeringen i denna fråga.

- att 5:2 ap.5, Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker, för år 2027 höjs med 13 763 000 kr till 25 000 000 kr och därefter med ytterligare 1 milj. kr årligen till 26 000 000 kr år 2028 och 27 000 000 kr år 2029.

Förslaget motiveras till del av behoven för de yrkeskategorier och de bidragstyper som inte kan tillgodoses genom biblioteksersättningen. I budgetunderlaget utvecklas resonemangen, vilka delvis återkommer från föregående år, om stipendier till kulturjournalister och dramatiker samt stor potential för utveckling av den internationellt syftande verksamheten.

Yrkandet vad gäller denna anslagspost lämnas också med hänvisning till det samlade konstnärspolitiska uppdraget. Förslaget till höjning bör alltså sättas i relation till författarfondens totala omslutning. Biblioteksersättningsanslagets (ap.8) jämförelsevis svaga utveckling under de senaste förhandlingsperioderna – som inneburit en årlig ökningstakt på 1,6% – har försvårat för styrelsen för Sveriges författarfond att förverkliga de politiskt uttalade ambitionerna med biblioteksersättningen. Detta har i kombination med ett högt söktryck resulterat i de senaste årens rekordlåga andel beviljade ansökningar.

- att 5:2 ap.13, Dramatikerstöd, för år 2027 höjs med 539 000 kr till 5 000 000 kr och därefter höjs med 500 000 kr årligen till 5 500 000 kr för år 2028 och till 6 000 000 kr år 2029;
- att författarfondens del av ap.4 flyttas över till ap.5 Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker.

Finansierings- och anslagsöversikt

Belopp i tkr.

Finansieringskällor	2025		2026	2027	2028	2029
	Anvisat enl. regleringsbrev	Utfall	Anvisat enl. regleringsbrev	Förslag	Förslag	Förslag
1	2	3	4	5	6	7
ANSLAG:						
4:2, ERSÄTTNINGAR OCH BIDRAG TILL KONSTNÄRER						
8. Ersättning åt författare m.fl.	190 600	190 600	200 921	200 921	- ¹	- ¹
5. Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker	11 237	11 237	11 237	25 000	26 000	27 000
13. Dramatikerstöd	4 461	4 461	4 461	5 000	5 500	6 000
Summa anvisat/utfall/förslag	206 298	206 298	216 619	230 921		
ÖVRIG FINANSIERING:						
Summa övrig finansiering	-	-	-			
SUMMA	206 298	206 298	216 619	230 921		

¹ Någon förhandlingsöverenskommelse om bibliotekersättningens grundbelopp för de kommande åren 2028 och 2029 föreligger ännu inte.

4:2 ap.8 Ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek

Verksamheten

Bibliotekersättningen förmedlas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond. Verksamheten bekostas helt av fondmedlen, eftersom författarfonden saknar särskilt förvaltningsanslag.

Bibliotekersättningens grundläggande funktion och konstruktion befästes senast genom förhandlingsöverenskommelse samt en reviderad förordning (1962:652) om Sveriges författarfond, vilka båda gäller med verkan från och med 2015.

Genom att det nu i själva fondförordningen stadgas att storleken på grundbeloppet bestäms genom överenskommelse mellan regeringen och de tre litterära och bildlitterära upphovsmannaorganisationerna, har förhandlingsordningens ställning stärkts. Samtidigt har det tidigare underförstådda kulturpolitiska värdet lyfts fram i en ändamålsparagraf som betonar att bibliotekersättningen främjar litteraturens utveckling och bidrar till att förbättra de litterära upphovsmännens ekonomiska villkor genom att ersätta dem för tillgången till och användningen av deras verk på bibliotek.

Bibliotekersättningen utgör en grundsten i konstnärspolitiken på litteraturområdet, vilket kommer till uttryck genom ambitionen att bidra till att

skapa rimliga arbetsvillkor för de litterära och bildlitterära upphovsmännen inom ramen för biblioteksersättningssystemet.

När biblioteksersättningen infördes 1954 var allmänhetens fria tillgång till litteraturen genom bibliotek sedan länge etablerad, genom hur upphovsrättslagstiftningen var utformad. Genom den ersättningsrätt som sedan 1992 är stadgad i EU-direktiv uppstår en samhällelig förpliktelse som är mer omfattande än tidigare. Det innebär att den biblioteksersättning vi har idag ersätter en annars nödvändig renodlat upphovsrättslig lösning. Författarfonden och biblioteksersättningen har därför inte bara en konstnärspolitisk funktion; den utgör i förlängningen också en vital del av bibliotekspolitiken genom att den främjar medborgarnas tillgång till litteratur genom biblioteken.

Utgångspunkten för verksamheten är den i fondförordningen reglerade individuella ersättningen, som ger de litterära upphovsmännen en viss minimiersättning för biblioteksutnyttjandet. Konstruktionen med särskild biblioteksersättning innebär att författarfonden tillerkänner vissa högt kvalificerade och yrkesverksamma författare, översättare, tecknare och fotografer en ersättning som fastställs på andra grunder än den generellt fastställda ersättningen per utlånad bok. Utöver den särskilda ersättningen finns också kompletterande arbetsstipendier av olika längd för att förbättra de arbetsmässiga villkoren för bokupphovsmän med yrkesmässiga ambitioner. Ur den s.k. fria delen fördelas också pensionsbidrag och bidrag till upphovsmännens organisationer.

Särskilt i ekonomiskt utmanande tider hamnar fokus ofta på hur stipendier kan stötta de författarekonomier som ofta är sårbara med låga och ojämna inkomster samt organiserade så att de får sämre tillgång till de sociala trygghetssystemen. Det är en relevant beskrivning och ett viktigt perspektiv, men samtidigt bör påminnas om hur detta sammanfaller med konstnärspolitiken mer grundläggande motiv: att genom skäliga ersättningar, stipendier och bidrag frigöra upphovsmännens tid och kraft att ägna sig åt och fördjupa sin litterära verksamhet. Så beskrivet framhävs också biblioteksersättningens framåtsyftande och utvecklande kraft, samt att det är den kvalificerade litteraturens plats i ett demokratiskt samhälle som är målet för verksamheten.

En uttalad målsättning för regeringen är ett större utbud av längre stipendier till enskilda konstnärer. På litteraturområdet kan detta förverkligas genom en satsning på biblioteksersättningen, inom vilken styrelsen för Sveriges författarfond kan prioritera längre stipendier och särskild biblioteksersättning.

Redogörelsen för biblioteksersättningens beräkning och utveckling nedan avslutas (s. 11) med en beskrivning av hur söktryck och andelen beviljade ansökningar förändrats. Förhandlingarna som avslutades i september 2025 innebär att biblioteksersättningen (d.v.s. hela ap. 8) blir helt oförändrad till år 2027. Med hänvisning till författarfondens samlade konstnärspolitiska uppdrag föreslås därför ökningarna i det efterföljande avsnittet rörande anslagspost 5.

Biblioteksersättningens grundbelopp och multiplar

Den totala biblioteksersättningens storlek bestäms dels av utlåning och referensbestånd i folkbibliotek och skolbibliotek, dels av ersättningens beloppsnivåer för lån och referensexemplar (multiplar).

Biblioteksersättningens multiplar 2026

Lån av originalverk	2 kr och 28 öre	<i>Grundbelopp</i>
Lån av översättning	1 kr och 14 öre	<i>½ av grundbeloppet</i>
Referensexemplar av originalverk	9 kr och 12 öre	<i>4 x grundbeloppet</i>
Referensexemplar av översättning	4 kr och 56 öre	<i>2 x grundbeloppet</i>

Grundbeloppets utveckling 2016 – 2025

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 kr 68 öre	1 kr 76 öre	1 kr 88 öre	1 kr 92 öre	2 kr	2 kr 4 öre	2 kr 12 öre	2 kr 20 öre	2 kr 28 öre	2 kr 28 öre
+ 8 öre	+ 8 öre	+ 12 öre	+ 4 öre	+ 8 öre	+ 4 öre	+ 8 öre	+ 8 öre	+ 8 öre	+ 0 öre
+ 5,0 %	+ 4,8 %	+ 6,8 %	+ 2,1 %	+ 4,2 %	+ 2,0 %	+ 3,8 %	+ 3,8 %	+ 3,6 %	+ 0,0 %

Multiplarna baseras enligt förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond på det grundbelopp för lån av originalverk som bestäms genom överenskommelse mellan regeringen och de tre upphovsmannaorganisationerna Sveriges Författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund. En överenskommelse om biblioteksersättningens grundbelopp för år 2026 och 2027 träffades 2025-09-22. Den godkändes av regeringen 2025-09-25 och innebar att grundbeloppet höjdes med 8 öre till 2 kr och 28 öre för år 2026 för att därefter vara oförändrat 2 kr och 28 öre också för år 2027.

På grundval av grundbeloppshöjningen och den i följande avsnitt redovisade biblioteksstatistiken för beräkningsperioden 2022–2023 beräknas anslaget för år 2027 till oförändrat 200 921 000 kr.

Utlåning

Inom ramen för Sveriges officiella statistik producerar Kungl. biblioteket årlig statistik över folk- och skolbibliotekens utlåning m.m. Denna statistik utgör grunden för beräkningen av biblioteksersättningens underlag. De fristående sjukhusbiblioteken redovisas separat i den officiella biblioteksstatistiken, och utgör enligt parternas överenskommelse underlag för biblioteksersättningen.

Utöver den officiella biblioteksstatistiken, grundas biblioteksersättningen på vissa schablonmässiga beräkningar av biblioteksutnyttjandet som parterna kommit överens om. Det gäller utnyttjandet på skolbiblioteken, där den offentliga statistiken inte längre kan användas för en fullständig beräkning av biblioteksersättningen. Det gäller också merutnyttjandet genom utlåning till verksamheter där utlåneregistrering inte sker (bl.a. uppsökande verksamhet) samt en extra kompensation för läsning på plats på biblioteken, ett användande som ju inte registreras av biblioteken.

För beräkning av den totala biblioteksersättningens storlek krävs därtill uppgift om utlåningens andelar av upphovsrättsligt skyddade svenska originalverk, rättskyddade översättningar till svenska och övriga, ej ersättningsberättigande verk. Den informationen ges inte i den officiella biblioteksstatistiken, utan beräknas av författarfonden i samband med de årliga undersökningarna för uträkning av de individuella ersättningarnas storlek.

Beräkning av biblioteksersättningen 2027

Enligt 4 a § fondförordningen beräknas biblioteksersättningen från och med år 2015 (d.v.s. med verkan från och med anslagsåret 2016) med utgångspunkt från medelvärdet av antalet hemlån och referensexemplar under två kalenderår i följd (beräkningsperiod). Medelvärdet under en beräkningsperiod ska utgöra grunden för den biblioteksersättning som överförs under två år i följd, med början tre år efter det sista kalenderåret i beräkningsperioden. Vidare stadgar grundöverenskommelsen från 2015 mellan regeringen och upphovsmannaorganisationerna att förhandlingarna ska ske vartannat år, d.v.s. sträcka sig över två anslagsår.

Detta innebär att ett medelvärde av antalet hemlån och referensexemplar under åren 2022 och 2023 utgör grunden för biblioteksersättningsanslagets beräkning för både år 2026 och år 2027.

I uppställningen nedan redovisas bibliotekstatistik för åren 2022 och 2023 med uträkning av ett medelvärde för den s.k. beräkningsperioden. I budgetunderlagets sista avsnitt lämnas källhänvisningar och förklaringar till de redovisade siffrorna.

**Beräkning av biblioteksersättningen:
Utlåningsår 2022 och 2023; anslagsår 2027 (och 2026)**

	2022	2023	Beräkningsperiod
UTLÅNING			
Folkbibliotek	50 791 000 lån	52 409 000 lån	
Sjukhusbibliotek m.fl.	381 000 lån ⁸⁾	412 000 lån ¹⁾	
"Uppsökande" verksamhet	10 428 000 lån ⁹⁾	10 423 000 lån ²⁾	
Skolbibliotek	16 250 000 lån ³⁾	16 250 000 lån ³⁾	
Summa registrerad utlåning	77 850 000 lån	79 494 000 lån	
Uppräkning för läsning på plats	1,03 ⁴⁾	1,03 ⁴⁾	
S:a utlåning efter uppräkning	80 186 000 lån	81 879 000 lån	
Andel originalverk	62,5% ⁵⁾	63,1% ⁵⁾	
Antal lån av originalverk	50 116 000 lån	51 666 000 lån	50 891 000 lån
Andel översatta verk	29,6% ⁵⁾	29,1% ⁵⁾	
Antal lån av översatta verk	23 735 000 lån	23 827 000 lån	23 781 000 lån
REFERENSBESTÅND			
Folkbibliotek	813 000 ex.	789 000 ex.	
Sjukhusbibliotek m.fl.	7 000 ex. ¹⁰⁾	7 000 ex. ⁶⁾	
Skolbibliotek	6 846 000 ex. ⁷⁾	6 846 000 ex. ⁷⁾	
Totalt referensbestånd	7 666 000 ex.	7 642 000 ex.	
Andel originalverk	78,3% ⁵⁾	78,2% ⁵⁾	
Bestånd av originalverk	6 002 000 ex.	5 976 000 ex.	5 989 000 ex.
Andel översatta verk	9,1% ⁵⁾	9,0% ⁵⁾	
Bestånd översatta verk	698 000 ex.	688 000 ex.	693 000 ex.

Utlåningen år 2024; inför anslagsberäkningarna år 2028 och 2029

Underlag för beräkningen av 2028 och 2029 års anslag kan ännu inte lämnas, eftersom beräkningsperioden för de två anslagsåren kommer att vara utlåningsåren 2024–2025. För en framåtblick redovisas i det följande biblioteksutnyttjandet för år 2024 i en jämförelse med den statistiska redovisningen för beräkningsperioden 2022-2023.

SVERIGES FÖRFATTARFOND

Utlåningen år 2024 i jämförelse med beräkningsperiod 2022–2023

	2022	2023	2024
UTLÅNING			
Folkbibliotek	50 791 000 lån	52 409 000 lån	53 328 000 lån
Sjukhusbibliotek m.fl.	381 000 lån	412 000 lån	422 000 lån
"Uppsökande" verksamhet	10 428 000 lån	10 423 000 lån	10 416 000 lån
Skolbibliotek	16 250 000 lån	16 250 000 lån	16 250 000 lån
Summa registrerad utlåning	77 850 000 lån	79 494 000 lån	80 470 000 lån
Uppräkning för läsning på plats	1,03	1,03	1,03
S:a utlåning efter uppräkning	80 186 000 lån	81 879 000 lån	82 884 000 lån
Andel originalverk	62,5%	63,1%	62,7%
Antal lån av originalverk	50 116 000 lån	51 666 000 lån	51 968 000 lån
Beräkningsperiod 2022–2023	50 891 000 lån		
Andel översatta verk	29,6%	29,1%	29,6%
Antal lån av översatta verk	23 735 000 lån	23 827 000 lån	24 534 000 lån
Belopp översatta verk	23 781 000 lån		
REFERENSBESTÅND			
Folkbibliotek	813 000 ex.	789 000 ex.	738 000 ex.
Sjukhusbibliotek m.fl.	7 000 ex.	7 000 ex.	4 000 ex.
Skolbibliotek	6 846 000 ex.	6 846 000 ex.	6 846 000 ex.
Totalt referensbestånd	7 666 000 ex.	7 642 000 ex.	7 588 000 ex.
Andel originalverk	78,3%	78,2%	77,9%
Bestånd av originalverk	6 002 000 ex.	5 976 000 ex.	5 907 000 ex.
Beräkningsperiod 2023–2023	5 989 000 ex.		
Andel översatta verk	9,1%	9,0%	9,1%
Bestånd översatta verk	698 000 ex.	688 000 ex.	693 000 ex.
Beräkningsperiod 2020–2021	693 000 ex.		

Trendmässigt minskar utlåningen på folkbiblioteken under hela 2000-talet (även om hänsyn tas till en ökad e-boksutlåning, vilken inte utgör underlag för statlig biblioteksersättning). Den minskade utlåningen kan sättas i samband med övriga trender på biblioteken vad gäller tillgänglighet och bokinköp: antalet bibliotek och filialer har minskat, det fysiska bokbeståndet har minskat, och även antalet besök på folkbiblioteken har gått ner. Efter den särskilt kraftigt minskade utlåningen under pandemin har en viss återhämtning skett de senaste åren, men utlåningen år 2024 var ändå betydligt lägre än år 2019, d.v.s. innan pandemin bröt ut, och den senaste 10-årsperioden har sett en minskad utlåning på folkbiblioteken med hela 18% (2014: 65,1 milj. lån; 2024: 53,4 milj. lån).

Sedan många år saknas skolbiblioteksstatistik som kan användas som underlag för beräkning av biblioteksersättningen, varför de förhandlade parterna enats om att i stället använda medelvärdet av erhållen statistik för läsåren 1996/97 och 1997/98. Just nu sker stora förändringar när det gäller skolbiblioteken: dels har en ny skolbibliotekslag trätt i kraft under år 2025, med stärkta krav på skolornas biblioteksverksamhet, dels har beslutats om särskilda inköpsstöd till förskolor och skolor för att öka tillgången till böcker. Bokbeståndet kommer att öka, och som en naturlig följd också utlåningen.

Kungl. biblioteket har samtidigt påbörjat insamling av skolbiblioteksstatistik enligt ny modell. Den nya statistiken blir i sig inte fullt användbar som underlag för ersättningens beräkning, men mot bakgrund av dessa förändringar avser författarfonden att återkomma i frågan om det finns skäl att överge de mycket gamla schablonerna till förmån för en ny beräkningsgrund för utnyttjandet på skolbiblioteken.

Anslagspostens utveckling 2018 – 2027

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
163 832 tkr	171 633 tkr	177 342 tkr	181 115 tkr	184 792 tkr	188 488 tkr	190 488 tkr	190 600 tkr	200 921 tkr	200 921 tkr
				<i>Varav "pandemi-tillägg":</i>		8 747 tkr	2 000 tkr		
+6 993 tkr	+7 801 tkr	+5 709 tkr	+3 773 tkr	+3 677 tkr	+3 696 tkr	+2 000 tkr	+112 tkr	+10 321 tkr	+0 tkr
+4,5%	+4,8%	+3,3%	+2,1%	+2,0%	+2,0%	+1,1%	+0,1%	+5,4%	+0,0%

Huvuddelen av författarfondens stipendier fördelas ur biblioteksersättningen. Som framgår av tabellen nedan håller ett högt söktryck fortsatt i sig, samtidigt som antalet stipendier som nu kan beviljas blivit färre. Konkurrensen har under de senaste åren varit ännu hårdare än normalt, och många kvalificerade sökande blir utan stipendium:

År	Antal ansökningar	Antal beviljade stipendier	Bifallsprocent
2015–2019	1 685/år	334/år	20%
2020	2 694	769	29%
2021	2 493	1 171	47%
2022	2 218	370	17%
2023	2 302	291	13%
2024	2 089	275	13%
2025	2 012	275	14%

Sammanställningen avser arbetsstipendier m.m. ur biblioteksersättningen samt övriga anslag till författare, översättare, tecknare, fotografer och kulturjournalister.

Som redovisats ovan är den sammanlagda biblioteksersättningen helt oförändrad till år 2027. Den hårda konkurrensen och låga beviljandegraden förväntas således hålla i sig. Författarfonden måste i detta läge vara återhållsam med nya långtidsåtaganden, d.v.s. fleråriga stipendier och särskild biblioteksersättning – en utveckling helt i strid med uttalade politiska ambitioner och löften om ett större utbud av längre stipendier.

Det är mot bakgrund av denna utveckling styrelsen för Sveriges författarfond under nästa avsnitt föreslår ökningar av den anslagspost ur vilken författarfonden

kan fördela stipendier som kompletterar det utbud som skapas inom ramen för biblioteksersättningen.

4:2 ap.5 Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker

I enlighet med förordningen (2019:1269) om statsbidrag till konstnärer fördelas statsbidrag till enskilda yrkesutövande konstnärer, med syftet att främja deras möjligheter att bedriva, fördjupa och utveckla sin konstnärliga verksamhet. Statsbidrag får lämnas i form av stipendier, projektbidrag och bidrag för internationellt utbyte.

Budgetåret 2026 uppgår anslagsposten till oförändrat 11 237 000 kr. Styrelsen för Sveriges författarfond har beslutat att anslagsposten under året ska fördelas enligt följande:

- 4 830 000 kr för arbetsstipendier till författare, översättare och kulturjournalister,
- 4 595 000 kr för arbetsstipendier till dramatiker och översättare av dramatik,
- 1 212 000 kr till bidrag för internationellt utbyte.

Verksamheternas administrationskostnader, 600 000 kr, täcks också av medlen under denna anslagspost.

Nedan utvecklas resonemangen avseende de olika verksamheterna. Med hänvisning till redovisningarna i följande tre avsnitt föreslår styrelsen för Sveriges författarfond att anslagsposten 4:2 ap.5 för år 2027 ska höjas med 13 763 000 kr till 25 000 000 kr och för åren 2028–2029 med ytterligare 1 milj. kr årligen till 26 000 000 kr år 2028 och 27 000 000 kr år 2029

Yrkandet vad gäller denna anslagspost lämnas delvis med hänvisning till de totala behoven och för det samlade konstnärspolitiska uppdraget som normalt huvudsakligen förverkligas inom ramen biblioteksersättningen, och bör sättas i relation till författarfondens totala omslutning. På föregående sida har redogjorts för ett högt söktryck i kombination med ett minskat antal beviljade stipendier och sänkta belopp. Därtill motiveras förslaget till höjningar av behoven mer specifikt för de yrkeskategorier och de bidragstyper som inte kan tillgodoses genom biblioteksersättningen. Nedan utvecklas resonemangen avseende de olika verksamheterna.

Arbetsstipendier till författare, översättare och kulturjournalister

Som närmare redovisats inledningsvis har styrelsen för Sveriges författarfond inom ramen för biblioteksersättningen, genom särskild biblioteksersättning och fleråriga stipendier, i relativt stor utsträckning koncentrerat sina insatser på att skapa ekonomisk trygghet under längre perioder för de litterära upphovsmännen. Som komplement till de ersättningar och stipendier som fördelas ur biblioteksersättningen finns stipendierna ur anslagspost 4:2, ap. 5.

Värdet av dessa kompletterande stipendier blir extra stort när biblioteksersättningens relativt svaga utveckling sammanfaller med stora behov och ett fortsatt högt söktryck. Det yrkande som görs med hänvisning till detta syftar till en förstärkning av arbetsstipendierna till de litterära och bildlitterära upphovsmännen och översättarna.

Fortsatt viktigt är också att stipendierna – till skillnad från stipendierna ur biblioteksersättningen – är tillgängliga också för kulturjournalister. Många kulturredaktioner och kulturtidskrifter vittnar om svårigheter att förverkliga seriösa journalistiska ambitioner och att upprätthålla yrkesmässiga villkor för sina skribenter. Denna utveckling är inte enbart beroende av situationen för de kulturtidskrifter som naturligt anses vara föremål för kulturpolitikens omsorg, utan hänger också samman med den kvalificerade kulturjournalistikens allt mindre utrymme i bredare riktad media.

Den förändring av kulturjournalistikens inriktning och förutsättningarna för det i bred mening kritiska samtalet som nu pågår, är en uppfordrande utmaning för kultur- och mediepolitik på flera nivåer. Digitaliseringen bär på många löften vad gäller delaktighet och tillgänglighet, men för de enskilda och fritt yrkesverksamma kulturjournalisterna går samtidigt utvecklingen i negativ riktning, där antalet uppdrag minskar samtidigt som arvodet för varje uppdrag pressas nedåt. De ansträngda ekonomiska villkoren för tidskrifter och kulturredaktioner försvårar för det redaktionella ansvaret gentemot skribenterna, och den som avser att livnära sig på kulturjournalistik eller kritikerverksamhet måste till sist anpassa arbetsinsatsen till det faktiska arvodet. Detta påverkar inte bara förutsättningarna för dem som är yrkesverksamma idag, det riskerar att begränsa rekryteringen in i yrket på ett sätt som inte främjar den mångfald av erfarenheter och perspektiv som vår offentlighet bör präglas av.

Övergripande är en kulturpolitik inriktad på villkoren för produktion av kvalificerad kulturjournalistik och kulturkritik betydelsefull i ett demokrati- och yttrandefrihetsperspektiv. Att förstärka författarfondens bidragsgivning riktad till de enskilda yrkesutövande kulturjournalisterna vore en viktig del av detta. Med en anslagsförstärkning skulle finnas förutsättningar för att inte bara stärka försörjningen, d.v.s. bidra till finansiering av det kulturjournalistiska arbete som redan idag bedrivs, utan också för att finna former för ett slags upphovsmannadriven och inomkonstnärlig utveckling av kritiken och kritikeryrket.

Arbetsstipendier till dramatiker/manusförfattare och översättare av dramatik

Dramatikerrådet fördelar inom ramen för sin verksamhet arbetsstipendier med i grund och botten slags ambitioner som författarfonden övergripande har när det gäller de litterära och bildlitterära upphovsmännen, d.v.s. att med också fleråriga stipendier söka tillgodose högt kvalificerade och fritt verksamma dramatikers behov av ekonomisk och arbetsmässig trygghet under längre tider. Ambitionen är svår att förverkliga inom de snäva ekonomiska ramar gäller för statsbidragen till yrkesverksamma dramatiker, manusförfattare och översättare av dramatik.

Dramatikerrådet har upphört med femåriga stipendier, och treåriga arbetsstipendier är därför det största stipendiet inom ramen för denna anslagspost.

Dramatikerstödet till teatrar (se nästa avsnitt) kompletterar stipendierna till enskilda. Tillsammans ger de två stödformerna en bredd i bidragsgivningen som svarar mot dramatikers mellanställning som skapande konstnär inom ordområdet men samtidigt beroende av teatrar och andra beställare av dramatik. Dramatikerstödet riktas mot beställningssituationen och det faktiska uppdragsförhållandet mellan teatern och dramatikern, och stödformen minskar därför inte i sig behovet hos vissa manusförfattare och dramatiker av den arbetsmässiga trygghet under längre tid som fleråriga stipendier kan ge.

Till beskrivningen av konkurrensen om stipendier till dramatiker hör också att utöver landets scendramatiker och översättare av dramatik räknas även manusförfattare för film och tv till denna yrkesgrupp. Finansierings- och produktionsvillkoren för film och tv skiljer sig naturligtvis mycket från scenteaterns, men manusförfattarna behöver likväl precis som scendramatikerna tid och arbetsro för att självständigt utveckla sina manusidéer. Detta slags stipendier betyder mycket för de fritt verksamma manusförfattarnas konstnärliga behov och för att främja kvalitet och originalitet också inom film och tv.

Bidrag för internationellt utbyte

Bidrag för internationellt utbyte fördelar författarfonden uteslutande med medel från ovan rubricerad anslagspost. Bidragen fördelas av internationella rådet vid Sveriges författarfond.

Författarfonden upprepar här förslag från tidigare budgetunderlag om höjningar av anslagsposten för att kunna förstärka den internationellt syftande bidragsgivningen. Bedömningen är att det är möjligt att med långsiktiga förstärkningar utveckla bidragsgivningen på ett sätt som påtagligt skulle gynna det internationella arbetet på litteraturområdet. Författarfonden är därtill beredd att utveckla verksamheten i riktning mot ett internationellt program på litteraturområdet motsvarande det som bedrivs av Konstnärsnämnden inom andra konstområden. En sådan verksamhet bör också inbegripa ett mer proaktivt samarbete med och stöd till residensverksamheter – både inhemska och utländska institutioner – på ett sätt som kräver en förstärkt administration jämfört med den renodlade bidragsgivning författarfonden bedriver idag.

Att bygga upp en sådan verksamhet kräver ett utvecklingsarbete. Författarfonden bedömer att en sådan uppbyggnad kan ske gradvis och påbörjas inom de ekonomiska ramar som föreslås för 4:2 ap.5. Med hänvisning till redan befintliga stödstrukturer (Kulturrådet) och branschskillnader jämfört med andra konstområden kan en sådan verksamhet på litteraturområdet fokusera mindre på informationsinsatser, publikverksamhet och branschkontakter för arbetsmöjligheter – och mer renodlat satsa på insatser som tar sikte på det inomkonstnärliga värdet av internationella sammanhang och samarbeten.

4:2 ap.13 Dramatikerstöd

I enlighet med förordning (1998:1369) om statsbidrag för beställning av nyskriven svensk dramatik får bidrag ges till fria teatergrupper, regionala och lokala teaterinstitutioner samt radio- och TV-företag för beställning av nyskriven svensk dramatik, i syfte att ge i första hand teatrar möjlighet att beställa nyskriven svensk dramatik av hög kvalitet. Ansökan görs gemensamt av en dramatiker och den som vill uppföra dramatikers verk. Stödet fördelas av dramatikerrådet vid Sveriges författarfond. År 2026 uppgår anslagsposten till oförändrat 4 461 000 kr.

Dramatikerstöd utbetalas till teatern, men ska oavkortat utgöra arvode till dramatikern. Stödets storlek motsvarar 2/3 av grundersättningen enligt gällande avtal mellan Svensk Scenkonst och Sveriges Dramatikerförbund, avseende förvärv och framförande av scenpjäser. Ett villkor för beviljat stöd är att teatern utöver detta stöd betalar dramatikern ett belopp motsvarande lägst 1/3 av ersättningen enligt nyss nämnda avtal.

Utifrån de uppföljningar och utvärderingar dramatikerrådet gjort av dramatikerstödet betraktar rådet stödformen som mycket framgångsrik. De redogörelser och enkätsvar som samtliga teatrar och dramatiker regelmässigt lämnar in efter varje genomförd uppsättning, fortsätter att bekräfta stödets stora betydelse.

Eftersom dramatikerstödet till sin konstruktion är kopplat till nämnda avtal mellan Svensk Scenkonst och Dramatikerförbundet, ökar stödbeloppen från år till år i takt med att avtalet omförhandlas. Det är en viktig princip och en grundbult i stödets utformning, och anslagsposten bör därför höjas för att följa kostnadsutvecklingen i samhället.

Författarfonden föreslår att anslagsposten 4:2 ap.13 till år 2027 höjs med 539 000 kr till 5 000 000 kr för att därefter höjas till 5 500 000 kr till år 2028 och ytterligare till 6 000 000 kr år 2029.

4:2 ap.4 Långtidsstipendier

Anslagspost 5:2 ap.4 Långtidsstipendier delas mellan Konstnärsnämnden och Sveriges författarfond. Styrelsen för Sveriges författarfond föreslår att författarfondens del av anslagsposten flyttas över till ap.5 Bidrag till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker.

Författarfonden har i tidigare års budgetunderlag utförligt argumenterat för en sådan förändring och beskrivit den inkonsekvens som finns i regeringens styrning när det gäller de stipendier som fördelas med stöd av förordningen (2019:1269) om statsbidrag till konstnärer, samt svårigheterna för Konstnärsnämnden och författarfonden att finna rationell grund för fördelning av stipendierna sinsemellan. Regeringen kan fortsatt i den utsträckning man önskar genom villkor i regleringsbrev styra över hur många långtidsstipendier författarfonden ska fördela, samtidigt som det förbättrar möjligheterna att få till ett jämnare flöde av långtidsstipendier mellan åren.

Prognos avseende kostnader för statlig ålderspensionsavgift

Enligt Villkor för Sveriges författarfond fr.o.m. budgetåret 2026, beslutade av regeringen 2026-01-29, ska Sveriges författarfond i samband med budgetunderlaget redovisa prognos för det följande kalenderåret avseende kostnader för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen om statlig ålderspensionsavgift. Enligt redovisningen nedan bedömer Sveriges författarfond kostnaderna till 3 483 000 kr.

Redovisningen bygger på vissa antaganden rörande anslagsposternas och prisbasbeloppets utveckling, varför det faktiska utfallet kan komma att skilja sig något från denna prognos.

Prognos för år 2027

Från 4:2 ap.8	5-åriga arbetsstipendier	79 st. x 186 000 kr	14 694 000 kr
Från 4:2 ap.8	3-åriga arbetsstipendier	99 st. x 176 000 kr	17 424 000 kr
Från 4:2 ap.5	3-åriga arbetsstipendier	12 st. x 166 000 kr	1 992 000 kr
Summa pensionsgrundande stipendier:			34 110 000 kr
Ålderspensionsavgift		10,21%	3 483 000 kr

Författarfonden fördelar ur 4:2 ap.4 för närvarande också 34 st. långtidsstipendier. Denna anslagspost disponeras dock av Konstnärsnämnden; pensionsavgiften för dessa ingår därför i deras lämnade prognos.

Gällande författningar (myndighetsföreskrifter)

Enligt 18 § författningssamlingsförordningen (1976:725) ska det finnas en förteckning över samtliga gällande författningar och allmänna råd som har beslutats av myndigheten eller någon föregångare till denna.

Per den 26 februari 2026 finns det inte några gällande författningar eller allmänna råd hos styrelsen för Sveriges författarfond

Noter till redovisad biblioteksstatistik

Beräkning av biblioteksersättningen: Utlåningsår 2022 och 2023; anslagsår 2027 (tabell s. 9)

- ¹⁾ *Bibliotek 2023 (tabell 44)* (Sjukhusbiblioteken) samt direktuppgift från Sjömansbiblioteket (dnr 400-1489-24) ($408\ 645 + 3\ 875 = 413\ 000$ lån).
- ²⁾ KB redovisar i webbpublicerad bilaga till statistikrapporten antalet "utlån till obemannade utlåningsställen" från folk- och skolbibliotek till 1 251 733 st. Liksom föregående år får 2013 års uppgifter (5 207 851 lån) användas, eftersom statistiken dels är osäker, dels inte täcker allt merutnyttjande som ska vara biblioteksersättningsgrundande. Till detta adderas Sjömansbiblioteket (direktuppgift) och summan multipliceras med två enligt förhandlingsöverenskommelse om merutnyttjandet ($5\ 207\ 851 + 3\ 875$) x 2 = 10 423 000 lån)
- ³⁾ Sedan läsåret 1998/99 saknas biblioteksstatistik som kan användas som underlag för beräkning av biblioteksersättningen. Parterna har enats om att sedan dess i stället använda medelvärdet av erhållen skolbiblioteksstatistik för läsåren 1996/97 och 1997/98 som underlag. Under förutsättning att denna överenskommelse bekräftas i de kommande förhandlingarna, gäller därför fortsatt 16 250 000 lån som beräkningsunderlag beträffande skolbiblioteken.
- ⁴⁾ Till följd av en överenskommelse i biblioteksersättningsförhandlingarna år 1994 ska författarfonden årligen tillföras en ersättning för utnyttjandet på plats i biblioteken av böcker som inte ingår i referenssamlingarna. Hemlånen från folk- och skolbiblioteken räknas därför upp med faktorn 1,03.
- ⁵⁾ Utlåningsens och beståndets andelar av originalverk respektive översättningar fastställs genom författarfondens årliga undersökningar.
- ⁶⁾ Kungl. bibl., *Bibliotek 2023*, Tabell 35 (sjukhusbibliotek) samt webbpublicerad tabellbilaga (Sjömansbiblioteket) ($4\ 272 + 2\ 662 = 7\ 000$ ex.).
- ⁷⁾ Efter överenskommelse i biblioteksersättningsförhandlingarna bestäms antalet referensexemplar i skolbibliotek som en schablonmässigt beräknad andel om 28 % av det totala antalet volymer i skolornas boksamlingar. Eftersom skolbiblioteksstatistik saknas (se not 4) används ett medelvärde av erhållen statistik för läsåren 1996/97 och 1997/98 som underlag för beräkningen av biblioteksersättningen. Under förutsättning att överenskommelsen bekräftas i de kommande förhandlingarna, fastställs skolornas bokbestånd fortsatt till 24,45 milj. volymer (1996/97: 25,5 milj., 1997/98: 23,4 milj.). Antalet referensexemplar i skolbibliotek kan på dessa grunder beräknas till 6 846 000 volymer.
- ⁸⁾ *Bibliotek 2022 (tabell 43)* (Sjukhusbiblioteken) samt direktuppgift från Kungl. bibl. (Sjömansbiblioteket) (dnr 400-180-23) ($374\ 591 + 6\ 315 = 381\ 000$ lån).
- ⁹⁾ KB redovisar i webbpublicerad bilaga till statistikrapporten antalet "utlån till obemannade utlåningsställen" från folk- och skolbibliotek till 1 207 698. Liksom föregående år får 2013 års uppgifter (5 208 000 lån) användas, eftersom statistiken dels är osäker, dels inte täcker allt merutnyttjande som ska vara biblioteksersättningsgrundande. Till detta adderas Sjömansbiblioteket (webbpublicerad tabellbilaga) och summan multipliceras med två enligt förhandlingsöverenskommelse om merutnyttjandet. ($5\ 207\ 851 + 6\ 315$) x 2 = 10 428 000 lån.
- ¹⁰⁾ Kungl. bibl., *Bibliotek 2022*, Tabell 35 (sjukhusbibliotek) samt webbpublicerad tabellbilaga. (Sjömansbiblioteket) ($4\ 272 + 2\ 662 = 7\ 000$ ex.).